

Το «Παιχνίδι της Σχεδίας» ή «Παρά λίγη καρδιά θα 'ταν ο κόσμος άλλος»

Η θεατρική ομάδα του 5ου Ημερήσιου Γυμνασίου Κέρκυρας δημιούργησε ένα βιωματικό εργαστήρι –μια διαδραστική παράσταση– με στόχο την ευαισθητοποίηση και τον προβληματισμό των μαθητών/τριων αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Διασκευάσαμε το Παιχνίδι της Σχεδίας, ένα παιχνίδι ρόλων με στόχο την εισαγωγή στις έννοιες των δημοκρατικών και ανθρωπιστικών αξιών και τον εντοπισμό προκαταλήψεων (πηγή: *Βιβλίο VI, «Διδάσκουμε τη Δημοκρατία»*, της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Living-Democracy, όπου προωθείται η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο).

Η παράσταση έλαβε χώρα στα πλαίσια της θεματικής εβδομάδας του σχολείου, συγκεκριμένα την παρακολούθησαν –αλλά και συμμετείχαν– δύο τμήματα του σχολείου μας (Γ1 και Β1), την Παρασκευή 19 Απριλίου 2019, με διάρκεια περίπου 60 λεπτά. Αποτελείται από τρεις πράξεις και στο τέλος κάθε πράξης το κοινό καλείται να πάρει ενεργό ρόλο, γεγονός που κινητοποίησε και τελικά αφύπνισε τα παιδιά.

Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κεντρικοί χαρακτήρες που πρωταγωνιστούν στο «Παιχνίδι της Σχεδίας» (μέρος Α') και παρατίθεται όλο το σενάριο της παράστασης (μέρος Β').

Α. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ

Άλαν Τούρινγκ

Γεννήθηκε στο Λονδίνο στις 23 Ιουνίου 1912.

Ο πατέρας του εργαζόταν στη βρετανική αποικιακή διοίκηση στην Ινδία, γι' αυτό και απουσίαζε για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Όταν ήταν μόλις 13 χρονών –σχεδόν όσο και οι μαθητές της ομάδας μας σήμερα– αποκαλύφθηκε το ταλέντο του στα Μαθηματικά, αν και οι καθηγητές του θεωρούσαν τα γραπτά του «ακατάστατα και πρόχειρα». Στα 16 του, μελετούσε τις εργασίες του Άλμπερτ Αϊνστάιν.

Ενώ ήταν ακόμα μαθητής, ανακαλύπτει τις ομοφυλοφιλικές του τάσεις και ερωτεύεται έναν συμμαθητή του, ο οποίος πολύ σύντομα πεθαίνει από φυματίωση. Η απώλεια αυτή κλονίζει την πίστη του στον Θεό.

Σπουδάζει μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και, στα 26 του χρόνια, αναγορεύεται διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Πρίνστον των ΗΠΑ.

Στις αρχές του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου αναλαμβάνει να αποκρυπτογραφήσει τον εξαιρετικά πολύπλοκο κώδικα της μηχανής κρυπτογράφησης Enigma, με την οποία οι Γερμανοί εξασφάλιζαν την προστασία της στρατιωτικής τους επικοινωνίας. Η εξέλιξη αυτής της εργασίας οδήγησε στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Ωστόσο, ως ανήσυχο πνεύμα, εφάρμοσε το μαθηματικό του ταλέντο **και στη βιολογία**, στον κλάδο της μορφογένεσης: Πώς, δηλαδή, τα ζώα και τα φυτά αναπτύσσουν ορισμένα μορφολογικά μοτίβα, όπως είναι, επί παραδείγματι, οι ρίγες μιας ζέβρας. Όμως, ο ξαφνικός θάνατός του, διέκοψε απότομα κάθε σχετική έρευνα.

Η ζωή του πήρε τραγική τροπή όταν, στα 40 του χρόνια, αποκαλύφθηκε το μυστικό του. Σε ένα περιβάλλον όπου η ομοφυλοφιλία θεωρούνταν παράνομη, ο Τούρινγκ δικάστηκε και βρέθηκε ένοχος. Υποχρεώθηκε να επιλέξει ανάμεσα στη **φυλακή** και σε μια σειρά ιατρικών παρεμβάσεων, που είχαν στόχο να καταστείλουν τις επιθυμίες του. Επέλεξε το δεύτερο.

Μη αντέχοντας τις συνέπειες της ιατρικής αγωγής, ο Άλαν Τούρινγκ βρέθηκε νεκρός στο κρεβάτι του, στις 7 Ιουνίου 1954, δηλητηριασμένος από κυάνιο. **Ήταν μόλις 41 ετών**. Στο κοιμητήριο υπήρχε ακουμπισμένο ένα μισοφαγωμένο μήλο, που, αν και δεν εξετάστηκε, υποτέθηκε ότι ήταν το μέσο της αυτοκτονίας. Φημολογείται ότι η γνωστή εταιρεία πληροφορικής Apple διάλεξε ως λογότυπό της ένα μισοφαγωμένο μήλο για να αποδώσει φόρο τιμής στη μεγάλη αυτή διάνοια της πρώιμης φάσης της επιστήμης της Πληροφορικής.

Στίβεν Χόκινγκ

Ακόμα και οι ημερομηνίες γέννησης και θανάτου αυτής της μοναδικής προσωπικότητας δεν φαντάζουν τυχαίες: Γεννήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 1942, ακριβώς τριακόσια χρόνια μετά το θάνατο του Γαλιλαίου, και αποβίωσε την παγκόσμια ημέρα του αριθμού π , στις 14 Μαρτίου 2018.

Ο αστροφυσικός Στίβεν Χόκινγκ έχει χαρακτηριστεί ως ένας από τους διαπρεπέστερους θεωρητικούς φυσικούς από την εποχή του Άλμπερτ Αϊνστάιν.

Το έργο του σχετικά με την προέλευση και τη δομή του σύμπαντος, που καταπιάνεται με ζητήματα όπως η Μεγάλη Έκρηξη και οι μαύρες τρύπες, υπήρξε μια **επανάσταση** για την επιστημονική κοινότητα, ενώ τα βιβλία του, που έγιναν ανάρπαστα, προσέλκυσαν αναγνώστες οι οποίοι δεν διέθεταν επιστημονικό υπόβαθρο.

Το βιβλίο του *To Χρονικό του Χρόνου* έμεινε στη λίστα των βιβλίων με τις υψηλότερες πωλήσεις της βρετανικής εφημερίδας *Sunday Times* για **237** εβδομάδες, σπάζοντας ρεκόρ.

Από το 1979 έως το 2009 κατείχε τη Λουκασιανή Έδρα Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ – **την πιο διάσημη πανεπιστημιακή έδρα στον κόσμο** (πρόκειται για την έδρα που, επίσης, κατείχε ο Ισαάκ Νεύτωνας).

Λίγο καιρό αφότου έκλεισε τα 21 του χρόνια, μια διάγνωση έδειξε ότι ο Χόκινγκ έπασχε από τη νόσο του κινητικού νευρώνα. Οι γιατροί τού έδιναν δύο χρόνια ζωής. Σύμφωνα με τις προβλέψεις τους, δεν θα προλάβαινε να ολοκληρώσει το διδακτορικό του. Όμως, ο Χόκινγκ, διαψεύδοντας τους γιατρούς του, όχι μόνο απέκτησε διδακτορικό τίτλο, αλλά τις επόμενες δεκαετίες άνοιξε νέους δρόμους στην κατανόηση του σύμπαντος. Στα επόμενα 50 χρόνια της ζωής του, άλλαξε για πάντα το επιστημονικό τοπίο της φυσικής και της κοσμολογίας.

Παράλληλα, το πάθος του για ζωή έμελλε να γίνει –για κάθε άτομο με ειδικές ανάγκες– φωτεινό παράδειγμα θέλησης και προσπάθειας για επιβίωση.

Παντρεύτηκε δύο φορές και απέκτησε τρία παιδιά. Μία από τις σημαντικές του ρήσεις είναι η εξής: **«Θυμήσου να κοιτάς τα αστέρια και όχι τα πόδια σου.** Προσπάθησε να καταλαβαίνεις ό,τι βλέπεις και να αναρωτιέσαι τι κάνει το σύμπαν να υπάρχει. Να έχεις περιέργεια. Όσο δύσκολη κι αν φαίνεται η ζωή, πάντα υπάρχει κάτι το οποίο μπορείς να κάνεις και να πετύχεις. Σημασία έχει απλώς να μην τα παρατήσεις».

Ρούμπι Μπρίτζες

Στα έξι της χρόνια, η Ρούμπι Μπρίτζες ήταν το **πρώτο** έγχρωμο παιδί που πέρασε το κατώφλι ενός σχολείου λευκών. Τη συνόδευσαν τρεις αστυνομικοί, για να την προστατέψουν από το πλήθος που είχε συγκεντρωθεί για να διαμαρτυρηθεί για την κρατική απόφαση η οποία επέτρεπε σε μαύρους να πηγαίνουν στα ίδια σχολεία με τους λευκούς.

Η Ρούμπι ήταν ένα από τα έξι άτομα που πέρασαν τις εξετάσεις που θέσπισε η πολιτεία για να **κρίνει** ποιοι έγχρωμοι μαθητές είχαν τις ικανότητες να καθίσουν στα ίδια θρανία με τους λευκούς. **Δύο** από τα έξι παιδιά επέλεξαν να συνεχίσουν τη φοίτησή τους στο παλιό τους σχολείο, ενώ τα υπόλοιπα τρία πήγαν στο σχολείο δύο μέρες μετά από τη Ρούμπι.

Ο πατέρας της, αρχικά, δεν ήθελε να μπλέξει την κόρη του σε μια τόσο ταραγμένη υπόθεση. Επέμενε όμως η μητέρα της, που θεωρούσε ότι όφειλαν να **συμμετάσχουν ενεργά**, όχι μόνο για να προσφέρουν καλύτερη μόρφωση στην κόρη τους αλλά και για να **αγωνιστούν** για τα δικαιώματα των **Αφροαμερικανών**.

Έτσι, στις 14 Νοεμβρίου 1960, η εξάχρονη Ρούμπι έφτασε στο δημοτικό σχολείο, στη Λουιζιάνα του αμερικανικού Νότου. Έξω από το κτίριο περίμεναν οι γονείς **όλων** των μαθητών του σχολείου και αρνούσαν να αφήσουν τα παιδιά τους να μουν μέσα.

Πετούσαν ντομάτες, φώναζαν, εκτόξευαν προσβολές και κάποιοι είχαν γράψει ρατσιστικά σχόλια στον τοίχο. Η Ρούμπι δεν είχε αντιληφθεί τη σημασία της στιγμής. Όταν είδε τον κόσμο και άκουσε τη φασαρία θεώρησε ότι γινόταν κάποια γιορτή ή παρέλαση.

Το μοναδικό πράγμα που την **τρομοκράτησε** ήταν ένα μικρό ξύλινο φέρετρο, μέσα στο οποίο ήταν ξαπλωμένη μια μαύρη κούκλα. Το είχε φέρει στο σχολείο μια γυναίκα ως ένδειξη διαμαρτυρίας. Η Ρούμπι έχει δηλώσει πως έβλεπε εφιάλτες με το φέρετρο για μήνες και άρχισε να προσεύχεται κάθε μέρα, πριν φύγει για το σχολείο.

Επί έναν χρόνο **κανείς** καθηγητής δεν δεχόταν να τη διδάξει, **πέρα από μια δασκάλα**, τη Μπάρμπαρα Χένρι, η οποία έκανε μάθημα μόνο στη μικρή Ρούμπι. Ο πατέρας της απολύθηκε και οι παππούδες της έχασαν τη γη που καλλιεργούσαν στην Πολιτεία του Μισισίπι.

Έχει μιλήσει πολλές φορές για την εμπειρία της και για τον ρατσισμό που επικρατεί στις ΗΠΑ και είναι μια συνειδητή υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2011, όταν συνάντησε τον Μπαράκ Ομπάμα, στάθηκαν μπροστά στον πίνακα που είχε ζωγραφίσει ο Νόρμαν Ρόκγουελ προς τιμήν της (παρουσιάζεται στην παράσταση, από διαφάνεια), τέσσερα χρόνια μετά τα γεγονότα, με τίτλο: “The Problem We All Live With”. Ο πίνακας παρέμεινε έξω από το οβάλ γραφείο του Λευκού Οίκου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2011. Ο πρόεδρος Ομπάμα τής είπε: **«Αν δεν ήσουν εσύ, δεν θα ήμουν εδώ και δεν θα βλέπαμε μαζί αυτό τον πίνακα»**.

B. ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Το «Παιχνίδι της Σχεδίας» ή «Παρά λίγη καρδιά θα 'ταν ο κόσμος άλλος».

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ: ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣ

Αφηγήτρια: Μέσα από ένα φανταστικό ταξίδι στον χώρο και τον χρόνο, η Ιστορία αποφασίζει να παίξει ένα παιχνίδι. Θα τοποθετήσει σε μια σχεδία, κάπου στα βάθη του χρόνου, τρεις μεγάλες προσωπικότητες που άλλαξαν τη ροή της. Αν και της ήταν πολύ δύσκολο να διαλέξει, τελικά αποφάσισε ότι θα είναι και οι τρεις από τη σύγχρονή της περίοδο, δηλαδή από τον 20ό αιώνα, και επιπλέον θα εκπροσωπούν περισσότερα από τα συμβατικά δύο φύλα. Μετά από ώριμη σκέψη, η διαδικασία της επιλογής ολοκληρώνεται. Ο Άλαν Τούρινγκ, ο Στίβεν Χόκινγκ και η Ρούμπι Μπρίτζες θα είναι οι τρεις παίκτες σε ένα παιχνίδι με δύο νικητές [τη στιγμή που ακούγονται τα ονόματα συμβαίνουν ταυτόχρονα τα εξής: ο ήρωας μπαίνει στην σκηνή (στη σχεδία) και ταυτόχρονα σηκώνεται ένα μέλος της ομάδας μέσα από το κοινό και λέει κάποιες σημαντικές πληροφορίες για τη ζωή του/της].

Η Ιστορία εξηγεί τους κανόνες:

Ιστορία: Η ανθρωπότητα δεν μπορεί να αντέξει το κοινωνικό, ανθρωπιστικό, τεχνολογικό φορτίο που κουβαλάτε και οι τρεις μαζί - οι συνθήκες είναι ασφυκτικά ακατάλληλες. Υπάρχει ένας και μοναδικός τρόπος αν θέλετε να αλλάξετε τη ροή της ανθρωπότητας και να γράψετε Ιστορία: Μία από τις τρεις προσωπικότητες πρέπει να εξαφανιστεί. Εσύ (δείχνει τους παίκτες) δεν έχεις παρά να πείσεις τους θεατές ότι δεν είσαι ο αδύναμος κρίκος και οι εσείς (δείχνει τους θεατές) δεν έχετε παρά να ψηφίσετε. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν! Τον λόγο έχουν οι παίκτες!

Άλαν: Γιατί μας έφεραν εδώ;

Ρούμπι: Και γιατί εμάς;

Φωνή: Η μόνη βοήθεια που θα σας δοθεί βρίσκεται κοντά σας.

(ψάχνουν και βρίσκουν ένα σημείωμα)

Άλαν (διαβάζει το σημείωμα): «Βρίσκεστε σε ένα παιχνίδι με 2 νικητές. Έχετε 10 λεπτά για να αποφασίσετε ποιος θα εξαφανιστεί από την Ιστορία.»

Στίβεν: Άρα, εμείς, τι πρέπει να κάνουμε;

Φωνή: Το μόνο που έχετε να κάνετε είναι να υπερασπιστείτε τον εαυτό σας, έτσι ώστε να παραμείνετε στην Ιστορία.

Ρούμπι: Μήπως μας έχουν στήσει παγίδα;

Άλαν: Ναι, αλλά γιατί να το κάνουν αυτό;

Ρούμπι: Ίσως θέλουν να μας εξαπατήσουν. Όμως, γιατί;

Στίβεν (με έντονο ύφος): Σταματήστε όλοι! Ο χρόνος μας τελειώνει.

Ρούμπι: Ναι, έχεις δίκιο.

Άλαν: Όντως, χάνουμε χρόνο.

Στίβεν: Ας ξεκινήσουμε.

Ρούμπι: Συμφωνώ. Το όνομά μου είναι Ρούμπι Μπρίτζες και είμαι το πρώτο έγχρωμο κορίτσι που

πήγε σε σχολείο λευκών.

Στίβεν: Εμένα με λένε Στίβεν Χόκινγκ και έγραψα το *Χρονικό του Χρόνου*.

Άλαν: Και εγώ είμαι ο Άλαν Τούρινγκ και έχω σπάσει το σύστημα κρυπτογράφησης Enigma των Ναζί, βάζοντας τις βάσεις για την ανάπτυξη των υπολογιστών.

Στίβεν: Θα ήταν άδικο να πέσω στη θάλασσα, γιατί το *Χρονικό του Χρόνου* είναι πολύ σημαντικό βήμα για την ανθρωπότητα, μέσα από αυτό εξελίχθηκαν πολλές επιστήμες.

Άλαν: Αν όμως δεν είχα βάλει τις βάσεις για τους υπολογιστές, σίγουρα δεν θα υπήρχαν οι ανακαλύψεις σου.

Ρούμπι: Μπορεί να έχετε κάνει και οι δύο σημαντικές ανακαλύψεις, όμως είμαι αντιρατσιστικό πρότυπο και χάρη σ' εμένα οι έγχρωμοι αντιμετωπίζονται ισότιμα στην κοινωνία.

Στίβεν: Και εγώ αποτελώ αντιρατσιστικό πρότυπο, αφού απέδειξα ότι η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο για την επιτυχία σε όλους τους τομείς.

Άλαν: Χωρίς εμένα θα είχαν πεθάνει χιλιάδες άνθρωποι κατά τη διάρκεια του πολέμου. Κατάφερα να σπάσω τον κώδικα των Γερμανών με αποτέλεσμα να τελειώσει ο πόλεμος νωρίτερα.

Ρούμπι: Πλέον όμως όλα τα έγχρωμα παιδιά έχουν το δικαίωμα να πηγαίνουν στα ίδια σχολεία με τους λευκούς.

Στίβεν: Εγώ κατάφερα να πετύχω με το μυαλό μου, ενώ εσύ επιλέχθηκες από άλλους για αυτή τη θέση. Άλλωστε, η ευφυΐα είναι η ικανότητα να προσαρμόζεσαι στις αλλαγές.

Άλαν: Μερικές φορές άνθρωποι που κανείς δεν θα το φανταζόταν κάνουνε πράγματα που κανείς δε μπορεί να φανταστεί.

Φωνή: Ο χρόνος σας τελείωσε.

Άλαν: Και τώρα;

Ρούμπι: Τώρα θα αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα που όλοι μοιραζόμαστε.

Αφηγήτρια (απευθύνεται στο κοινό): Τώρα είναι η σειρά σας να αποφασίσετε ποιος θα σβηστεί απ' την Ιστορία μαζί με το έργο του. Προσέξτε, λοιπόν, καλά, γιατί πρόκειται για ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο που θα πέσει στην θάλασσα, όμως για την ανθρωπότητα θα είναι ένα πολύ μεγάλο βήμα... προς τα πίσω!

ΤΕΛΟΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

[Στα επόμενα 5 λεπτά οι θεατές επιλέγουν από τρία χαρτάκια, το καθένα με το όνομα ενός από τους τρεις ήρωες, ποιος ή ποια θα είναι ο αδύναμος κρίκος. Μέλη της ομάδας μας συλλέγουν τα χαρτιά σε κουτιά. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν ανακοινώνεται ποτέ στους θεατές. Σημασία δεν έχει τι ψήφισαν, αλλά ότι ψήφισαν]

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ APOLLO 13

Αφηγήτρια (απευθύνεται στο κοινό):

Η συνεργασία αποτελεί μια πολύ σημαντική ικανότητα για τον άνθρωπο, αφού μέσα από αυτή μπορεί να αντιμετωπίζει δύσκολες καταστάσεις, να έχει ένα στήριγμα και, κυρίως, να αναπτύσσει πνεύμα αλληλεγγύης. Επιπλέον, με τον τρόπο αυτό, ο άνθρωπος πετυχαίνει στόχους και μαθαίνει να συνυπάρχει, να σέβεται και να υποστηρίζει τις απόψεις των υπολοίπων, χωρίς να υπάρχουν εντάσεις. Η συνεργασία καλλιεργεί την ελεύθερη σκέψη, τη δημιουργική φαντασία, την εργατικότητα, την πρωτοβουλία, τη συνέπεια και, παράλληλα, συμβάλλει στην ανάπτυξη αισθημάτων φιλίας και σεβασμού. Επιπρόσθετα, αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής του ανθρώπου επειδή του δίνει το αίσθημα ότι ανήκει σε μια ομάδα και γίνεται αποδεκτός από τους συνανθρώπους του. Καλό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του APOLLO 13.

Η αποστολή Apollo 13 ήταν η έβδομη επανδρωμένη αποστολή του διαστημικού προγράμματος Apollo και η τρίτη που προοριζόταν να προσεδαφιστεί στη Σελήνη (με κυβερνήτη, πιλότο του διαστημόπλοιου και πιλότο της σεληνακάτου τούς Jim Lovell, Jack Swigert και Fred Haise αντίστοιχα). 56 ώρες μετά την εκτόξευση, και ενώ η αποστολή εξελισσόταν κανονικά, ακούστηκε η φωνή του Swigert να λέει τη θρυλική φράση: *Okay, Houston, we've had a problem here* («Λοιπόν, Χιούστον, έχουμε ένα πρόβλημα εδώ»).

[Ακολουθεί η προβολή του βίντεο [Apollo 13](#)]

Όπως παρακολουθήσαμε και στο βίντεο, ως μοναδική οδό επιστροφής, το Κέντρο Ελέγχου υπέδειξε στους τρεις αστροναύτες την εγκατάλειψη του αχρηστευμένου διαστημόπλοιου και την επιβίβαση στη σεληνάκατο, την οποία θα χρησιμοποιούσαν ως διαστημική ναυαγοσωστική λέμβο. Όμως, παρόλο που η σεληνάκατος ήταν εξοπλισμένη με αυτόνομο σύστημα παροχής ισχύος, είχε σχεδιαστεί για δύο μόνο άτομα και όχι για τρία, ενώ μπορούσε να λειτουργήσει με ασφάλεια για 45 ώρες και όχι για τις 90 ώρες που απαιτούσε το ταξίδι της επιστροφής. Σύντομα, η υγρασία και το κρύο έγιναν ανυπόφορα και ο Fred Haise αρρώστησε. Επί τρεις ημέρες οι τρεις αστροναύτες παρέμειναν στριμωγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλο στην παγωμένη τους σεληνάκατο, περιμένοντας και ελπίζοντας ότι η θερμική ασπίδα του σκάφους τους δεν είχε υποστεί κάποια βλάβη από την έκρηξη. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, το Κέντρο Ελέγχου τους προειδοποίησε ότι η κατεύθυνση προς την οποία κινούνταν ήταν εκτός της *τροχιάς ελεύθερης επιστροφής*, της τροχιάς δηλαδή που θα εξασφάλιζε την πολύ συγκεκριμένη γωνία με την οποία θα έπρεπε να εισέλθουν στη γήινη ατμόσφαιρα. Ο επιδιορθωτικός ελιγμός θα έπρεπε να γίνει από την αρχή, ώστε το Apollo 13 να εισέλθει στην ατμόσφαιρα με τη σωστή γωνία και όχι μεγαλύτερη, γιατί στη δεύτερη περίπτωση το σκάφος θα γινόταν παρανάλωμα του πυρός. Πώς όμως θα γινόταν αυτό, όταν ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ήταν εκτός λειτουργίας, ο αυτόματος πιλότος χαλασμένος και το σύστημα πλοήγησης νεκρό; Οι Lovell και Haise ανέλαβαν να καθοδηγήσουν το σκάφος χειροκίνητα, την ίδια ώρα που ο Swigert, με το ρολόι στο χέρι, τους ενημέρωνε για το ακριβές χρονικό διάστημα που θα έπρεπε να λειτουργήσουν οι μηχανές. Ευτυχώς, όλα πήγαν καλά. Ήταν πράγματι ένα ηράκλειο κατόρθωμα,

εάν αναλογιστεί κανείς την κούραση και καταπόνηση, σωματική και ψυχολογική, των τριών αστροναυτών επί τρεις ολόκληρες ημέρες, με θερμοκρασίες ψύχους, εντός ενός θαλαμίσκου σχεδιασμένου για δύο άτομα.

[Το κοινό έχει το λόγο για να σχολιάσει, να ρωτήσει, να τοποθετηθεί. Υπήρχε η επιλογή της συνεργασίας στο παιχνίδι της σχεδίας; Ήταν το κοινό ελεύθερο να την επιλέξει; Θα μπορούσε να είχε αγνοήσει τις οδηγίες που του είχαν δοθεί; Ακολουθεί συζήτηση με συντονίστριες δύο μέλη από την ομάδα]

Αφηγήτρια (απευθύνεται στο κοινό):

Συμπερασματικά, ευχόμαστε να είναι κοινή αποδοχή ότι, αν καταφέρουμε να παραμερίσουμε τον εγωισμό μας και προσπαθήσουμε να συνεργαστούμε όλοι μαζί, μπορούμε να πραγματοποιήσουμε πράγματα που φαντάζουν αδύνατα. Για να υπάρξει ειρηνική ατμόσφαιρα μέσα σε μια ομάδα είναι καλό να υπάρχει κατανόηση και συνεργασία. Όπως όλοι γνωρίζουμε, είναι από τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία μιας ομάδας, ειδικά όταν πρόκειται για ζητήματα ζωής ή θανάτου. Ο φόβος και η γνώση του θανάτου οδήγησε τον άνθρωπο στη διαμόρφωση του πολιτισμού του. Αυτή ακριβώς η γνώση της περατότητας είναι που τον κεντρίζει να θέλει να ζήσει.

ΤΕΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ: ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΟΥ ΜΙΛΓΚΡΑΜ

[Ο Στίβεν Χόκινγκ, η Ρούμπι Μπρίτζες και ο Άλαν Τούρινγκ εμφανίζονται στην σκηνή]

Στίβεν: Τελικά ποιος ήταν ο σκοπός αυτού του παιχνιδιού;

Ρούμπι: Έχω την εντύπωση ότι σκοπός αυτού του παιχνιδιού ήταν να μην ακολουθήσουμε τους κανόνες του.

Άλαν: Αυτό θυμίζει το πείραμα του Στάνλεϊ Μίλγκραμ, ενός ψυχολόγου από το Πανεπιστήμιο του Yale, που διεξήχθη το 1963.

[Ακολουθεί ένα απόσπασμα από το βίντεο [Το πείραμα του Milgram](#)]

Ο Μίλγκραμ εστίασε, στην έρευνά του, στο πόσο μακριά θα μπορούσαν να φτάσουν οι άνθρωποι που υπακούν διαταγές, όταν οι ενέργειές τους βλάπτουν κάποιον άλλο άνθρωπο. Ο Στάνλεϊ Μίλγκραμ ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για το πόσο εύκολα οι απλοί άνθρωποι θα μπορούσαν να επηρεαστούν, έτσι ώστε να διαπράξουν φρικαλεότητες. Οι συμμετέχοντες στο πείραμα ως «καθηγητές» («teachers») ήταν 40 άνδρες, ηλικίας μεταξύ 20 και 50 χρόνων, των οποίων η εργασιακή κατάσταση ποίκιλε. Υπήρχαν από ανειδίκευτοι εργάτες έως και άτομα με υψηλό επαγγελματικό επίπεδο. Όλοι τους δεν γνώριζαν τίποτα σχετικά με το πείραμα και πίστευαν πως ό,τι συνέβαινε ήταν πραγματικό. Υπήρχε επίσης ένας «πειραματιστής» («experimenter») ντυμένος με μια λευκή φόρμα, ο οποίος στην πραγματικότητα ήταν ηθοποιός (και όχι ο ίδιος ο Μίλγκραμ). Ο «μαθητευόμενος» («learner»), που ήταν επίσης ηθοποιός, ήταν δεμένος σε μια καρέκλα, σε ένα γειτονικό δωμάτιο, και είχε επάνω του ηλεκτρόδια. Ο μαθητευόμενος έπρεπε να γνωρίζει κάποια ζευγάρια λέξεων. Ο καθηγητής ονομάτιζε την πρώτη λέξη του ζεύγους, ζητώντας την αντιστοιχία από μια λίστα με τέσσερις πιθανές επιλογές. Ο καθηγητής είχε την υποχρέωση να εφαρμόσει ένα ηλεκτρικό σοκ κάθε φορά που ο μαθητευόμενος έκανε ένα λάθος, αυξάνοντας το επίπεδο του σοκ κάθε φορά. Υπήρχαν 30 διακόπτες στη γεννήτρια, από τα 15 (ελαφρύ σοκ) ως τα 450 Volt (ΘΑΝΑΤΟΣ). Ο μαθητευόμενος έδινε λανθασμένες απαντήσεις τις περισσότερες φορές και, για καθεμία από αυτές, ο καθηγητής τού εφάρμοζε ένα ηλεκτρικό σοκ. Το σοκ, βεβαίως, δεν ήταν αληθινό, αλλά οι μαθητευόμενοι αντιδρούσαν (φώναζαν, βογγούσαν, ούρλιαζαν) σαν να ήταν αληθινό. Όταν ο καθηγητής δίσταζε να συνεχίσει και στρεφόταν προς τον πειραματιστή για καθοδήγηση, του δινόταν κάποια εντολή μέσα από ένα πρότυπο εντολών.

[Διεξάγεται συζήτηση: Πόσο εύκολα και άκριτα υπακούμε στην όποια μορφή εξουσίας ή αυθεντίας; Πόσο κοντά ήταν το κοινό (στο Παιχνίδι της Σχεδίας) στο να μην επιλέξει κανέναν ως αδύναμο κρίκο αλλά την τελευταία στιγμή ακολούθησε τις οδηγίες; Ακολουθεί αναστοχασμός και εξαγωγή συμπερασμάτων]

Αφηγήτρια (απευθύνεται στο κοινό):

Με βάση το πείραμα του Μίλγκραμ, παρατηρούμε πως είναι πολύ μεγάλο το ποσοστό των

ανθρώπων που υπακούν τυφλά στις διαταγές της εξουσίας. Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι δεν πρέπει άκριτα να επηρεαζόμαστε από τους άλλους, αλλά να σκεφτόμαστε κριτικά και να μελετάμε τα ζητήματα με προσοχή, αντικειμενικότητα και ανθρώπινη ευαισθησία, ώστε να διαμορφώνουμε εύστοχες και αξιόλογες προσωπικές απόψεις και να μπορούμε να τις υποστηρίξουμε.

Και τώρα, ας δώσουμε στην Ιστορία τον τελευταίο λόγο:

Ιστορία: Πολλοί άνθρωποι είναι πιθανό να ακολουθήσουν τις διαταγές που δίνει μια μορφή εξουσίας, ακόμη και στον υπέρτατο βαθμό, αυτόν της δολοφονίας ενός αθώου ανθρώπου. Η υπακοή στην εξουσία είναι ριζωμένη σε όλους μας μέσα από τον τρόπο που μεγαλώνουμε: «Να τηρείτε ό,τι σας υποδεικνύουν οι γονείς, οι δάσκαλοι, οι έχοντες εξουσία κλπ». Όμως, όσο υπάρχει αυτή η περίεργη σύνδεση ανάμεσα στην αδιαφορία και την αδικία, τόσο η συναισθηματική νοημοσύνη και η συλλογική συνείδηση θα αποτελούν τα απαραίτητα, ικανά και αναγκαία, συστατικά για έναν καλύτερο κόσμο.

ΤΕΛΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ